Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 8. září 2016 [1]

Věc C-584/15

Glencore Céréales France
proti
Etablissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal administratif de Melun (Správní soud v Melunu, Francie)]

„Navrácení neoprávněně vyplacené podpory — Nárok na úroky — Promlčecí lhůta — Počátek lhůty — Přerušení lhůty — Nejzazší mez“

1. Promlčení je jedním z klasických právních pojmů, na němž se plynutí času nijak neprojevilo. Nepochybně proto, jak řekl Karl Friedrich von Savigny již v roce 1841, představuje „jeden z nejdůležitějších a nejprospěšnějších právních institutů [2]“. Ve světle okolností této věci by bylo možno dodat, že je také jedním z těch, které při svém uplatňování vyvolávají nejvíce potíží.

2. Společnost Glencore Céréales France (dále jen „Glencore“) byla nucena příslušné francouzské agentuře vrátit podpory vývozu, které získala neoprávněně. Když po ní tato agentura později požadovala úhradu úroků odpovídajících navrácené částce, společnost Glencore namítla promlčení, a to zejména s tvrzením, že částka úroků nebyla uvedena ve výzvě k úhradě hlavní pohledávky.

3. Vzhledem k tomu, že podpory vývozu pocházely z evropských fondů, týká se spor finančních zájmů Unie, jež jsou předmětem nařízení (ES, Euratom) č. 2988/95 [3], které je horizontálním předpisem pro boj proti podvodům. Předběžná otázka umožní upřesnit, tentokrát ve vztahu k pohledávce týkající se úroků, již bohatou judikaturu ohledně jiných aspektů tohoto právního textu.

1 — Původní jazyk: španělština.

2 — „Die Klagverjährung gehört unter die wichtigsten und wohlthätigsten Rechtsinstitute“ v *System des heutigen römischen Rechts*, sv. 5, Berlín, 1841, s. 272.

3 — Nařízení Rady ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství (Úř. věst. 1995, L 312, s. 1; Zvl. vyd. 01/01, s. 340).

I – Právní rámec

A – *Unijní právo*

1. Nařízení č. 2988/95

4. Čtvrtý a pátý bod odůvodnění zní:

„vzhledem k tomu, že má-li být boj proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Společenství účinný, musí být stanoven společný právní rámec pro všechny oblasti politik Společenství;

vzhledem k tomu, že jednání představující nesrovnalosti a s nimi související správní opatření a sankce jsou stanoveny v souladu s tímto nařízením v odvětvových předpisech."

5. Devátý bod odůvodnění uvádí:

„vzhledem k tomu, že opatření a sankce Společenství stanovené za účelem plnění cílů společné zemědělské politiky tvoří nedílnou součást režimu podpor; že mají svůj vlastní účel […]; že jejich účinnost musí být zajištěna bezprostředním účinkem norem Společenství […]."

6. Podle článku 1 pod nadpisem „Obecné zásady":

„1. Pro účely ochrany finančních zájmů [Unie] se přijímají obecná pravidla týkající se […] správních opatření a sankcí postihujících nesrovnalosti s ohledem na právo Společenství.

2. ‚Nesrovnalostí' se rozumí jakékoli porušení právního předpisu [Unie] vyplývající z jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, v důsledku kterého je nebo by mohl být poškozen souhrnný rozpočet [Unie] nebo rozpočty [Unií] spravované, a to buď snížením nebo ztrátou příjmů z vlastních zdrojů vybíraných přímo ve prospěch [Unie], nebo formou neoprávněného výdaje."

7. Podle článku 3:

„1. Promlčecí doba pro zahájení stíhání činí čtyři roky od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti uvedené v čl. 1 odst. 1. […].

V případě pokračujících nebo opakovaných nesrovnalostí běží promlčecí doba ode dne, ke kterému nesrovnalost skončila. […]

Promlčecí doba pro stíhání se přerušuje každým úkonem příslušného orgánu oznámeným dané osobě, který se týká vyšetřování nebo řízení o nesrovnalosti. Promlčecí doba začíná znovu běžet od provedení každého úkonu způsobujícího přerušení.

Promlčení však nastane nejpozději ke dni, v němž uplynula lhůta rovnající se dvojnásobku promlčecí doby, aniž příslušný orgán uložil sankci, s výjimkou případů, kdy bylo řízení podle čl. 6 odst. 1 pozastaveno.

2. Lhůta pro výkon rozhodnutí, na základě kterého byla uložena správní sankce, činí tři roky. […]

Přerušení a pozastavení se řídí odpovídajícími pravidly vnitrostátního práva.

3. Členské státy si ponechávají možnost uplatňovat delší lhůtu, než která je uvedena v odstavci 1 nebo odstavci 2."

8. Podle článku 4:

„1. Každá nesrovnalost vede zpravidla k odnětí neoprávněně získané výhody

— formou povinnosti zaplatit nebo nahradit dlužné nebo neoprávněně získané částky,

[…]

2. Použití opatření uvedených v odstavci 1 se omezuje na odnětí získané výhody s připočtením (je-li to stanoveno) úroků, které mohou být určeny paušálně.

[…]“

Odvětvová pravidla

a) Vývozní náhrady pro zemědělské produkty

9. Nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty[4], bylo zrušeno nařízením Komise (ES) č. 800/1999 ze dne 15. dubna 1999[5], ale na skutkový stav věci v původním řízení je toto nařízení *ratione temporis* použitelné ve znění nařízení (ES) č. 495/97[6].

10. Článek 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 stanoví:

„[…] je příjemce povinen v případě neoprávněné výplaty náhrady vrátit neoprávněně získané částky, včetně každé sankce stanovené v odstavci 1 prvním pododstavci, a úroky vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením. Avšak:

[…]

b) pokud byla jistota uvolněna, zaplatí příjemce výši jistoty, která by měla propadnout, zvýšenou o úroky vypočtené ode dne uvolnění až do dne předcházejícího dni zaplacení.

[…]“ (neoficiální překlad)

b) Ověřování produktů v režimu intervence

11. Třebaže nařízení Komise (EHS) č. 3002/92 ze dne 16. října 1992, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla pro ověřování použití nebo místa určení intervenčních produktů[7], bylo zrušeno a nahrazeno nařízením Komise (ES) č. 1130/2009 ze dne 24. listopadu 2009[8] téhož názvu, na skutkový stav věci v původním řízení se toto nařízení *ratione temporis* nadále použije ve znění nařízení Komise (ES) č. 770/96 ze dne 26. dubna 1996[9].

4 — Úř. věst. L 351, s. 1.

5 — Prakticky téhož názvu (Úř. věst. 1999, L 102, s. 11; Zvl. vyd. 03/25, s. 129).

6 — Nařízení Komise ze dne 18. března 1997, kterým se mění nařízení č. 3665/87 a nařízení (EHS) č. 3719/88, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu dovozních a vývozních licencí a osvědčení o stanovení náhrady předem pro zemědělské produkty (Úř. věst. 1997, L 77, s. 12).

7 — Úř. věst. 1992, L 301, s. 17; Zvl. vyd. 02/04, s. 209.

8 — Úř. věst. 2009, L 305, s. 5.

9 — Úř. věst. 1996, L 104, s. 13; Zvl. vyd. 02/07, s. 173.

12. Podle čl. 5a odst. 1 nařízení (ES) č. 3002/92:

„1. Zjistí-li se po úplném nebo částečném vrácení jistoty složené podle článku 5, že předepsané použití a/nebo místo určení nebyly dodrženy pro všechny produkty nebo jejich část, vyžaduje příslušný orgán členského státu od zúčastněného hospodářského subjektu zaplacení částky rovné výši jistoty, která by propadla, kdyby byly tyto nedostatky zjištěny před vrácením jistoty. Tato částka je zvýšená o úroky vypočtené za dobu ode dne vrácení do dne předcházejícího dni platby.

Obdržení částky uvedené v prvním pododstavci příslušným orgánem se považuje za navrácení neoprávněně přiznané hospodářské výhody.“

B – *Francouzské občanské právo*

13. Zákon č. 2008-561 ze dne 17. června 2008 [10] zavedl nový obecný režim promlčení zakotvený do článku 2224 občanského zákoníku, podle něhož:

„Osobní žaloby nebo žaloby týkající se movitého majetku se promlčují ve lhůtě pěti let ode dne, kdy držitel práva byl seznámen nebo měl být seznámen se skutečnostmi, které mu umožňují uplatnit toto právo.“

II – Skutkový základ sporu

14. Společnost Glencore obdržela dne 26. května 1999 licenci na vývoz 3 300 tun nebaleného sladovnického ječmene s výhodou vývozní náhrady Společenství.

15. Na základě kontroly provedené celní správou, která odhalila nesrovnalosti při nakládání obilovin na plavidla určená k jejich vývozu, Office national interprofessionnel des céréales (Národní mezioborový úřad pro obiloviny) [11] vydal vůči společnosti Glencore příkaz k navrácení znějící na částku 93 933,85 eura, oznámený dne 25. února 2004 [12].

16. V období od května do srpna roku 2000 podala společnost Glencore vývozní prohlášení vztahující se k 43 630,130 tunám intervenční pšenice obecné.

17. Celní správa zjistila nesrovnalosti při uchovávání obilovin před vývozem, v důsledku čehož Národní mezioborový úřad pro obiloviny vydal dne 30. listopadu 20015 tři příkazy k navrácení částek 113 685,40 eura, 22 285,60 eura a 934 598,28 eura. Příkazy byly společnosti Glencore oznámeny dopisem ze dne 5. ledna 2006.

18. Společnost Glencore poté, co soudní cestou neúspěšně napadla příkazy k navrácení neoprávněně získaných podpor Společenství, uhradila požadované částky dne 6. dubna 2010 (částky vztahující se k vývozu ječmene) a dne 27. září 2010 (částky vztahující se k vývozu pšenice).

10 — Loi portant réforme de la prescription en matière civile (JORF č. 141 ze dne 18. června 2008, s. 9856) (zákon o změně promlčení v občanském právu).

11 — Národní mezioborový úřad pro obiloviny, dnes začleněný do FranceAgriMer, byl veřejným subjektem pověřeným podporou dohody mezi odvětvím zemědělství a lesnictví, zajišťováním znalosti a organizace trhů, jakož i správou vnitrostátních a unijních veřejných podpor.

12 — Tato částka sestávala z částek 60 026,91 eura z titulu vrácení vývozních náhrad, 30 013,46 eura jako sankce ve výši 50 % vývozních náhrad a 3 893,48 eura jako penále ve výši 15 %.

19. Dne 16. dubna 2013 FranceAgriMer [13] vyzval společnost Glencore, aby mu uhradila částku 289 569,05 eura z titulu úroků dlužných z neoprávněně získaných podpor [14]. K tomuto rozhodnutí byl přiložen nový příkaz ze dne 12. dubna 2013 k navrácení uvedené částky, oznámený dopisem ze dne 16. dubna 2013.

20. Společnost Glencore předkládajícímu soudu navrhla zrušit rozhodnutí ze dne 16. dubna 2013 a příkaz k navrácení ze dne 12. dubna 2013, a to ve vztahu k unijnímu právu s námitkou promlčení úroků podle čl. 3 odst. 1 prvního a čtvrtého pododstavce nařízení č. 2988/95.

III – Položené otázky

21. S ohledem na potřebu vyložit článek 3 nařízení č. 2988/95 se Tribunal administratif de Melun (Správní soud v Melunu, Francie) rozhodl podat Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí ohledně následujících předběžných otázek:

„1) Lze ze znění rozsudku ze dne 9. března 2012 ve věci C-564/10, […] Pfeifer & Langen […] vyvodit, že článek 3 nařízení č. 2988/95, který stanoví režim promlčení v [unijním] právu […], je použitelný na opatření směřující k úhradě úroků dlužných podle článku 52 nařízení […] č. 800/1999 a článku 5a nařízení […] č. 770/96?

2) Musí být pohledávka týkající se úroků považována za pohledávku, která již svou povahou vyplývá z ‚pokračující nebo opakované' nesrovnalosti, jež skončí v den, kdy je uhrazena jistina, čímž se začátek běhu promlčecí lhůty posouvá až k tomuto datu?

3) V případě záporné odpovědi na otázku 2, musí být začátek běhu promlčecí lhůty stanoven na den, kdy došlo k nesrovnalosti, z níž vznikla pohledávka z jistiny, nebo může být stanoven jen na den zaplacení podpory nebo uvolnění jistoty, který odpovídá dni, od kterého se počítají úroky?

4) Pro účely použití pravidel o promlčení stanovených v nařízení č. 2988/95 musí se mít za to, že jakýkoli úkon přerušující promlčení pohledávky z jistiny přerušuje rovněž promlčení úroků, i když při úkonech přerušujících promlčení pohledávky z jistiny nejsou zmíněny tyto úroky?

5) Nastane promlčení dosažením maximální lhůty stanovené v čl. 3 odst. 1 čtvrtém pododstavci nařízení č. 2988/95, pokud v této lhůtě platební agentura vyzve k vrácení neoprávněně vyplacené podpory, aniž by zároveň vyzvala k úhradě úroků?

6) Může pětiletá obecná promlčecí lhůta zavedená do vnitrostátního práva do článku 2224 občanského zákoníku zákonem č. 2008-561 ze dne 17. června 2008 nahradit u promlčecích lhůt, které ještě neuplynuly v den nabytí účinnosti tohoto zákona, čtyřletou promlčecí lhůtu stanovenou nařízením č. 2988/95 na základě výjimky upravené v čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení?"

IV – Řízení před Soudním dvorem

22. Předkládací usnesení bylo doručeno kanceláři Soudního dvora dne 11. listopadu 2015.

23. Společnost Glencore, francouzská vláda a Evropská komise předložily písemná vyjádření ve lhůtě uvedené v čl. 23 druhém pododstavci Statutu Soudního dvora a zúčastnily se jednání konaného dne 9. června 2016.

13 — „Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer" (Národní ústav pro zemědělské a mořské produkty), subjekt, že který vstoupil do práv Národního mezioborového úřadu pro obiloviny (viz poznámka 11 tohoto stanoviska).

14 — Z toho 263 503,05 eura odpovídalo úrokům z podpor na pšenici obecnou a 26 066 eur úrokům z podpor na ječmen.

V – Posouzení

A – *Úvodní poznámky*

24. Považuji za vhodné provést úvodní upřesnění, které pomůže pochopit (nepříliš vydařené) znění klíčového ustanovení tohoto sporu, a sice článku 3 nařízení č. 2988/95. Použití výrazu „promlčecí doba pro zahájení stíhání“ [15] v prvním pododstavci odstavce 1 tohoto článku může uvádět v omyl. Nejedná se o promlčecí lhůtu „stíhání“ jako takového [16], jak by se mohlo zdát, nýbrž o lhůtu pro uplatnění práva (v tomto případě správního orgánu) na vrácení toho, co neoprávněně vyplatil příjemci evropských fondů.

25. Je třeba zopakovat, že promlčení je způsob zániku práv (nebo, chceme-li, nároků, které jsou pouze procesním vyjádřením práv) vyplývající z nečinnosti jejich držitele po určitou dobu. Článek 3 nařízení č. 2988/95 ukládá správnímu orgánu od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti, maximální lhůtu čtyř let (která může být přerušena) k tomu, aby mu byla navrácena částka neoprávněně získaná hospodářským subjektem. Opakuji, že zaniká konkrétně právo požadovat toto navrácení, uplynou-li čtyři roky, aniž bylo uvedené právo uplatněno.

26. Druhá poznámka je stejně tak potřebná. Jelikož příslušný správní orgán má tyto čtyři roky k tomu, aby vůči nesrovnalosti, k níž údajně došlo, jednal, jeho zásah může: a) přerušit běh lhůty prostřednictvím jakéhokoli úkonu, který se týká vyšetřování věci, jenž dostatečně přesně vymezuje operace, kterých se týkají podezření na nesrovnalosti [17], přičemž má na přijetí rozhodnutí nanejvýše osm let [18], nebo b) vyústit v rozhodnutí, které ukládá správní opatření podle článku 4 nebo některou ze sankcí stanovených v článku 5 nařízení č. 2988/95.

27. Moje třetí úvodní poznámka se vztahuje ke skutečnosti, která byla diskutována na jednání a která může mít relevanci pro vyřešení tohoto sporu, ačkoli nevyplývá z předkládacího usnesení: francouzská vláda jednoznačně potvrdila, že její úřady až do roku 2010 v praxi nepožadovaly úroky v případech vracení podpor Společenství z těchto titulů [19].

B – *K první předběžné otázce*

1. Vyjádření účastníků řízení

28. Tři účastníci řízení, kteří předložili svá tvrzení, jednomyslně navrhují kladnou odpověď na první předběžnou otázku.

15 — Posledně uvedený výraz je navíc nejednoznačný v kterémkoli konzultovaném jazykovém znění („poursuites“ ve francouzském znění; „proceedings“ v anglickém; „Verfolgung“ v německém; „azioni giudiziarie“ v italském; „vervolging“ v nizozemském; „procedimento“ v portugalském; a „vidta åtgärder“ ve švédském) a možná by bylo lepší nahradit ho jiným výrazem, který je více v souladu se správním rámcem, do něhož je nařízení zasazeno.

16 — Řízení (nebo stíhání) nepodléhají promlčecí, nýbrž prekluzivní lhůtě.

17 — Rozsudek ze dne 11. června 2015, Pfeifer & Langen (C-52/14, dále jen „rozsudek Pfeifer & Langen II“, EU:C:2015:381), bod 46.

18 — Rozsudek ze dne 3. září 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541), v bodě 26 vztáhl použití „nejzazší“ promlčecí lhůty osmi let stanovené v čl. 3 odst. 1 čtvrtém pododstavci na správní opatření ve smyslu článku 4 téhož nařízení.

19 — Dne 8. dubna 2010 FranceAgriMer zaslal všem hospodářským subjektům působícím v daném odvětví oznámení, v němž je informoval o změně své politiky ohledně úroků.

29. Společnost Glencore a francouzská vláda se domnívají, že v rozsudku Pfeifer & Langen [20] Soudní dvůr nepřímo, ale přece [21] připustil, že pokud nárok na úroky vzniká na základě dvou pravidel unijního práva [22], použije se na vybírání úroků z hlavní pohledávky promlčecí lhůta uvedená v nařízení č. 2988/95.

30. Podle Komise z čl. 4 odst. 2 nařízení č. 2988/95 vyplývá, že vyžadování úroků je jedním ze správních opatření, která směřují k postihu nesrovnalosti. Jejich úhrada je výslovně stanovena v sekundárním unijnímu právu a dotýká se finančních zájmů Unie.

31. Nadto Komise uvádí, že čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 stanoví minimální harmonizaci s cílem zajistit, aby opatření na ochranu finančních zájmů Unie nepodléhala kratším promlčecím lhůtám, než jaké samo stanoví.

2. Posouzení

32. Předkládající soud se táže Soudního dvora, zda může rozsudek Pfeifer & Langen I vyložit *a contrario sensu* [23]. A pokud ano, žádá o odpověď na zbývající otázky, neboť v projednávaném sporu vzniká nárok na úroky na základě odvětvových pravidel unijního práva.

33. V rozsudku Pfeifer & Langen I Soudní dvůr skutečně potvrdil, že nařízení č. 2988/95 není použitelné, protože v oné věci nevznikl nárok na úroky na základě pravidla unijního práva, nýbrž jiných pravidel vnitrostátního práva. Je tedy logické a obezřetné, že se předkládající soud chce ujistit, zda je třeba z tohoto rozsudku *a contrario sensu* dovodit použitelnost uvedeného nařízení.

34. Souhlasím s účastníky tohoto řízení, že závěr, který předkládající soud navrhuje, je správný.

35. Tento závěr je podpořen na straně jedné čl. 4 odst. 2 nařízení č. 2988/95 (odnětí neoprávněně získané výhody může být případně zvýšeno o úroky) a na straně druhé rozsudkem Pfeifer & Langen I, když zmiňuje případnou existenci odvětvové právní úpravy Unie, která stanoví vybírání úroků [24]. Na tyto úroky by byl použitelný režim čl. 3 odst. 1 nařízení. Nadto ze systematického hlediska tentýž rozsudek objasnil [25], že režim promlčení podle článku 3 není určen k úpravě nároků na úroky na základě vnitrostátního práva na rozdíl od odvětvové právní úpravy Unie.

36. Samotný rozsudek Pfeifer & Langen I tedy do svého *ratio decidendi* začleňuje prvky, které ukazují názor Soudního dvora: jestliže existuje odvětvová právní úprava Unie, na jejímž základě je třeba vybrat úroky (připočtené k vrácení částek neoprávněně získaných hospodářskými subjekty z unijního rozpočtu), jsou v zásadě použitelná pravidla o promlčení podle článku 3 nařízení č. 2988/95.

37. Vztáhneme-li tento předpoklad na spor v původním řízení, a s ohledem na to, že čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 a článek 5a nařízení č. 3002/92 stanoví vybírání úroků (v oblasti režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty a v oblasti ověřování použití nebo místa určení intervenčních produktů), aniž některé z nich obsahuje zvláštní pravidla ohledně promlčení, podléhá vybírání úroků obecné nebo průřezové právní úpravě, jíž je článek 3 nařízení č. 2988/95.

20 — Rozsudek ze dne 29. března 2012, C-564/10 (dále jen „rozsudek Pfeifer & Langen I“, EU:C:2012:190).

21 — Odkazují na body 42 až 47 a 50 rozsudku Pfeifer & Langen I.

22 — Článek 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 a článek 5a nařízení č. 3002/92.

23 — Podle tohoto rozsudku se promlčecí lhůta podle článku 3 nařízení č. 2988/95 pro vymáhání hlavní pohledávky, která odpovídá vrácení výhody neoprávněně získané z unijního rozpočtu, nepoužije na úroky dlužné z této pohledávky, jsou-li dlužné nikoli na základě unijního práva, nýbrž pouze na základě vnitrostátního práva.

24 — Bod 42.

25 — V bodě 50.

38. V důsledku toho navrhuji odpovědět na první otázku tak, že se čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 použije na vybírání úroků dlužných na základě opatření přijatých podle čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 a článku 5a nařízení č. 3002/92.

C – *Ke druhé až páté předběžné otázce*

1. Výklad otázek

39. Prostřednictvím druhé až páté otázky, na které lze odpovědět společně, usiluje předkládající soud v podstatě o zjištění, jak by mělo být uplatněno promlčení podle článku 3 nařízení č. 2988/95 na vybírání úroků z neoprávněně získaných částek v rámci režimu vývozních náhrad a intervence u zemědělských produktů.

40. Otázky odrážejí do značné míry tvrzení účastníků řízení před předkládajícím soudem a jsou soustředěny na *dies a quo* pro počítání promlčecích lhůt [26] a na dopad, který by na promlčecí lhůty (jak obecnou podle čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 2988/95, tak mimořádnou podle čtvrtého pododstavce tohoto ustanovení) mohla mít skutečnost, že výzvy k navrácení nezahrnovaly úroky [27].

2. Vyjádření účastníků řízení

41. Co se týče *dies a quo*, společnost Glencore se domnívá, že jelikož je pohledávka týkající se úroků akcesorická ve vztahu k hlavní pohledávce, nevychází vybírání úroků z pokračující nebo opakované nesrovnalosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 třetího pododstavce nařízení č. 2988/95, a to s ohledem na judikaturu k tomuto pojmu [28]. Domnívá se také, že se počátek běhu promlčení shoduje s dnem, v němž došlo k nesrovnalosti, nebo alternativně s dnem, kdy začaly nabíhat úroky, ale v žádném případě ne se dnem zjištění ani se dnem uhrazení pohledávky [29].

42. Stran chybějícího odkazu na úroky ve výzvách k navrácení společnost Glencore uvádí, že úkonu, jímž bylo požadováno navrácení hlavní pohledávky, chybí přesnost vyžadovaná judikaturou [30], přičemž dovozovat, že zahrnoval úroky, by bylo v rozporu se zásadou právní jistoty, protože je nezmiňoval. V každém případě ve sporu v původním řízení již byly pohledávky týkající se vybírání úroků promlčeny uplynutím lhůty čtyř let od výzev k navrácení hlavních pohledávek.

43. Stran mimořádné promlčecí lhůty osmi let společnost Glencore tvrdí, že rozsudek Sodiaal International [31] vyřešil otázku tím, že potvrdil, že „nejzazší“ lhůta uvedená v čl. 3 odst. 1 čtvrtém pododstavci nařízení č. 2988/95 se použije také na opatření ve smyslu článku 4 téhož nařízení, pokud bylo stanoveno odvětvovým pravidlem Unie. Chybějící zmínka o úrocích ve výzvách k navrácení neoprávněně získaných částek vyvolala uplynutí mimořádné promlčecí lhůty, když je FranceAgriMer žádal opožděně.

26 — Druhá a třetí otázka.

27 — Čtvrtá a pátá otázka.

28 — Zmiňuje rozsudky ze dne 11. ledna 2007, Vonk Dairy Products (C-279/05, EU:C:2007:18), bod 41, a Pfeifer & Langen II, bod 52.

29 — Poukazuje v tomto ohledu na rozsudek Pfeifer & Langen II, bod 67, a na rozsudek ze dne 6. října 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660), bod 27.

30 — Dovolává se rozsudku Pfeifer & Langen II, bod 40, a rozsudku ze dne 24. června 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388), bod 40.

31 — Rozsudek ze dne 3. září 2015 (C-383/14, EU:C:2015:541).

44. Francouzská vláda tvrdí, že vzhledem k akcesorické povaze úroků ve vztahu k jistině a k tomu, že jejich důvodem je neuhrazení hlavní pohledávky, promlčecí lhůta pohledávky týkající se úroků začíná plynout, když je uhrazena hlavní pohledávka. Nadto tím, že vyvolává pokračující účinky během celého období neuhrazení hlavní pohledávky, představuje pohledávka týkající se úroků „opakovanou nesrovnalost“ ve smyslu nařízení č. 2988/95.

45. Tvrdí, že se datum počátku promlčecí lhůty pohledávky týkající se úroků neshoduje s datem týkajícím se hlavní pohledávky, neboť v tomto okamžiku ještě nenabíhaly úroky. Stejně tak ve vztahu k neoddělitelnému charakteru obou pohledávek odmítá možnost poukázat na rozsudek Pfeifer & Langen II, jehož bod 51 pouze odkazuje na akcesorickou povahu pohledávky týkající se úroků v případě, odlišném od projednávané věci, kdy byla hlavní pohledávka promlčená.

46. Pokud by se Soudní dvůr přiklonil k neoddělování pohledávky týkající se úroků od nesrovnalosti, z níž vznikla hlavní pohledávka, francouzská vláda navrhuje, aby byla první pohledávka považována za druh sankčního správního rozhodnutí, které je základem hlavní pohledávky. Jelikož čl. 3 odst. 2 nařízení č. 2988/95 stanoví promlčecí lhůtu tří let pro výkon sankčního rozhodnutí ode dne, kdy nabylo právní moci, a vzhledem k tomu, že společnost Glencore napřed soudně napadla dvě rozhodnutí, jichž se týká projednávaná věc, a uhradila částky až poté, začíná plynout promlčecí lhůta u úroků od zmíněné úhrady.

47. Se zřetelem k posledně zmíněnému kritériu zastává francouzská vláda názor, že chybějící odkaz na pohledávku týkající se úroků ve výzvě k navrácení hlavní pohledávky postrádá relevanci, neboť promlčecí lhůta u pohledávky týkající se úroků v tomto sporu neuplynula.

48. Podle Komise se čl. 3 odst. 1 nařízení č. 2988/95 týká promlčení stíhání vedeného za účelem nápravy nesrovnalosti, ale navzdory akcesorické povaze pohledávky týkající se úroků zůstává tato pohledávka předmětem nároku odlišného od hlavního nároku. Dodává, že tím, že čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 ukládá, aby úroky běžely za dobu, která uplynula od zaplacení neoprávněně získané výhody do jejího vrácení, pohledávku týkající se úroků lze reálně požadovat pouze od okamžiku, kdy byla příslušnému orgánu vrácena hlavní částka, kterou hospodářský subjekt dluží.

49. Komise sdílí argument francouzské vlády ohledně pokračujícího charakteru pohledávky týkající se úroků. K maximální promlčecí lhůtě podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce nařízení č. 2988/95 uvádí, že v projednávané věci neuběhla, protože začala plynout od uhrazení hlavních pohledávek [32].

50. Pokud by Soudní dvůr neshledal existenci pokračující nesrovnalosti u pohledávky týkající se úroků, Komise klade důraz na její akcesorickou povahu ve vztahu k hlavní pohledávce, což má odůvodňovat, že přerušení promlčení z důvodu stíhání směřujícího k navrácení hlavní pohledávky vyvolává rovněž přerušení promlčení ve vztahu k vybírání úroků.

32 — Tedy od 6. dubna 2010 u podpor získaných na vývoz sladovnického ječmene a od 27. září 2010 u podpor na vývoz pšenice obecné.

3. Posouzení

a) K úrokům a jejich promlčení podle nařízení č. 2988/95

51. V rámci nařízení č. 2988/95 vybírání úroků nepředstavuje sankci [33] a sleduje dvojí účel: zaprvé odškodnit správní orgán, který nemohl využít dlužné peníze, takže se úroky shodují s aktualizovanou hodnotou částky neoprávněně získané hospodářským subjektem; zadruhé eliminovat jakoukoli výhodu, kterou by tento hospodářský subjekt mohl získat jako příjemce přeplatků z obdržené podpory, pokud by z takových přeplatků nebyly vybírány úroky [34].

52. Ohledně právního postavení pohledávky týkající se úroků Soudní dvůr v rozsudku Pfeifer & Langen I rozhodl o její akcesorické povaze ve vztahu k navrácení neoprávněně získaných částek (jistině) [35]. Nemůžeme navíc pominout druhý definiční rys, a sice jejich zákonný původ, když je vybírání úroků zakotveno v odvětvové právní úpravě Unie (na rozdíl od obecného nároku na úroky). Jak jsem v projednávané věci ukázal, čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 a článek 5a nařízení č. 3002/92 výslovně stanoví vybírání úroků.

53. Tato povinnost akcesorické povahy a zákonného původu má potom dvojí důsledek: a) ukládá státní správě, aby vybírala úroky, třebaže k jejich přesnému výpočtu musí vyčkat vrácení neoprávněně získané částky (stačí tuto částku vynásobit odpovídající sazbou za období od vyplacení do vrácení), a b) zajišťuje právní jistotu porušiteli, jemuž je dopředu známa jeho neodpustitelná povinnost úroky uhradit.

54. Vzhledem k účelu vybírání úroků a jeho právním rysům běží promlčení nároku na tyto úroky souběžně s promlčením hlavního nároku, jemuž slouží, tedy k navrácení částky neoprávněně získané porušitelem.

55. Akcesorický znak však naráží na omezení v režimu promlčení podle nařízení č. 2988/95, na něž je již nyní třeba upozornit, aniž je dotčeno jeho rozvedení v rámci odpovědi na pátou předběžnou otázku. Pokud podobně jako v projednávané věci došlo k tomu, že správní orgán v prvním okamžiku uplatňuje pouze nárok na navrácení hlavní pohledávky, pohledávka týkající se úroků se může odštěpit a pro účely promlčení získat určitou samostatnost [36]. Rozhodnutí nebo opatření přijatá s cílem dosáhnout navrácení hlavní pohledávky podléhají lhůtě stanovené v čl. 3 odst. 2 nařízení č. 2988/95 [37] (nebo lhůtě relevantní podle vnitrostátního práva), zatímco není-li specificky uplatňován, je nárok na úroky vystaven mimořádnému promlčení podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce téhož nařízení.

33 — Viz Killmann, B.-R. a Glaser, S., *Verordnung (EG, EURATOM) Nr. 2988/95 über den schutz der finanziellen Interessen der Europäischen Gemeinschaften – Kommentar*, NWN Neuer Wissenschaftlicher Verlag/Berliner Wissenschafts-Verlag, Vídeň – Štýrský Hradec, 2011, s. 95.

34 — V tomto posouzení souhlasím s generální advokátkou Sharpston v jejím stanovisku ve věci Pfeifer & Langen I (C-564/10, EU:C:2012:38), bod 64.

35 — Bod 48.

36 — Pohledávka týkající se úroků kombinuje rysy akcesorické povahy s jinými rysy samostatnosti. Je akcesorická v rozsahu, v němž předpokládá existenci pohledávky týkající se jistiny, která vytváří úroky. Po svém vzniku však může získat vlastní dynamiku, která jí umožňuje být předmětem určitých nároků a právních jednání stojících již mimo hlavní pohledávku (jako je její uplatnění u soudu, její postoupení třetím osobám, její zajištění nebo zabavení). Úhrada hlavní pohledávky nedopadá na nárok na úroky, které jsou dlužné i nadále, ledaže lze z kontextu jednoznačně dovodit jejich implicitní odpuštění.

37 — Rozsudek ze dne 3. září 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541), bod 33, použití „nejzazší“ lhůty osmi let podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce nařízení č. 2988/92 vztáhl nad rámec jeho doslovného znění (které odkazuje na sankci) na opatření ve smyslu článku 4 nařízení.

56. Použití tohoto mimořádného časového omezení nároku na úroky je odůvodněno tím, že lhůta této povahy má absolutní charakter, platí tedy bez ohledu na to, jaká řízení byla zahájena, včetně těch, jimiž bylo promlčení přerušeno. Pokud po uplynutí osmi let od vzniku pohledávky týkající se úroků tato řízení nevyústila v opatření nebo sankci [38], předpis vychází z toho, že *eo ipso* nastalo promlčení nároku na úroky [39].

b) K dies a quo: pokračující, nebo časově omezená nesrovnalost?

57. Otázka předkládajícího soudu (vyplývá pohledávka týkající se úroků z pokračující nebo opakované nesrovnalosti?) se jeví jako logická v tomto stadiu analýzy, neboť pokud by na ni byla kladná odpověď, byl by použitelný čl. 3 odst. 1 druhý pododstavec nařízení č. 2988/95, který *dies a quo* běhu promlčení spojuje s okamžikem, kdy byla ukončena nesrovnalost. V důsledku připuštění této teze by nárok na úroky nebyl v projednávané věci promlčen.

58. Nemyslím si však, že lze neuhrazení úroků považovat za *pokračující nebo opakovanou nesrovnalost*. Podle judikatury Soudního dvora se za „pokračující nebo opakovanou nesrovnalost“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95 považuje nesrovnalost, jíž se dopustil hospodářský subjekt, který těží hospodářské výhody ze souboru podobných operací, jimiž je porušováno totéž ustanovení unijního práva [40].

59. Za tohoto výchozího předpokladu existují ve prospěch záporné odpovědi na danou otázku různé důvody. Zaprvé pohledávka týkající se úroků nevzniká přímo z porušení unijního právního předpisu. *Nesrovnalosti*, na které odkazuje čl. 3 odst. 1 druhý pododstavec nařízení č. 2988/95, jsou věcné povahy, předpokládají tedy odlišná porušení (pokračující nebo opakovaná v čase) věcného režimu, který upravuje podpory. Dopustil-li se hospodářský subjekt těchto *věcných* porušení, a tím neoprávněně získal hospodářskou výhodu, vzniká povinnost vrátit jistinu a úroky, ale samotné neuhrazení těchto úroků nepředstavuje nové porušení nebo nesrovnalost.

60. Zadruhé, i kdybychom chtěli v neuhrazení jistiny a úroků spatřovat porušení právní povinnosti, hospodářské výhody, jichž porušitel dosáhl, by nepocházely ze „souboru podobných operací“, neboť pohledávka týkající se úroků není výsledkem několika operací. Její denní přírůstek v důsledku plynutí času vychází, jak jsem již podotkl, z její povahy coby kompenzace ztráty nominální hodnoty částky vyplacené porušiteli, která vyžaduje každodenní úpravy. Tento postup výpočtu ve vývoji neznamená, že hospodářský subjekt porušuje každý den totéž pravidlo unijního práva a uskutečňuje podobnou operaci jako předchozí den.

61. Při odmítnutí teze pokračující nebo opakované nesrovnalosti v jakém okamžiku tedy začíná plynout lhůta, v níž se promlčí nárok správního orgánu na úroky? U časově omezených nesrovnalostí (jako jsou nesrovnalosti v projednávané věci) Soudní dvůr upřesnil, že jejich vznik zahajuje běh promlčecí lhůty, jestliže došlo k jednání nebo opomenutí hospodářského subjektu, které porušuje unijní právo, a ke skutečnému nebo možnému poškození unijního rozpočtu [41]. Tatáž judikatura má v důsledku toho za to, že promlčecí lhůta začíná běžet od okamžiku, kdy došlo jak k porušení unijního práva, tak k poškození unijního rozpočtu [42].

38 — S výjimkou, kdy došlo k pozastavení v důsledku zahájení trestního stíhání proti hospodářskému subjektu za stejné činy podle čl. 6 odst. 1 nařízení č. 2988/95, na který odkazuje režim mimořádné lhůty.

39 — Tento názor ostatně neodporuje judikatuře Soudního dvora, který v kontextu promlčení, alespoň prozatím, rozhodl pouze o akcesorické povaze pohledávky týkající se úroků vůči hlavní pohledávce, když ta již byla promlčena. Viz rozsudek Pfeifer & Langen I, bod 51.

40 — Viz rozsudek ze dne 11. ledna 2007, Vonk Dairy Products (C-279/05, EU:C:2007:18), bod 41.

41 — Rozsudek ze dne 6. října 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660), bod 24.

42 — Tamtéž, bod 29 a výrok rozsudku.

62. Podle Soudního dvora není důvod, aby se *dies a quo* shodoval s datem, kdy Komise (nebo v tomto případě příslušný vnitrostátní orgán) odhalila pochybení [43], nýbrž s datem, kdy byla ukončena nesrovnalost.

63. Z vylíčení skutkového stavu sporu nevyplývá jednoznačně, zda k zaplacení vývozní náhrady pro pšenici došlo předtím nebo poté, co došlo k porušení. *Dies a quo* běhu promlčecí lhůty pohledávky týkající se úroků by bylo datum, kdy došlo k porušení (pokud bylo pozdější než datum zaplacení náhrady nebo podpory), nebo datum zaplacení (pokud bylo pozdější než věcné porušení), neboť pouze v jednom z těchto okamžiků došlo k nesrovnalosti [44].

64. Podle mého názoru uvolnění jistoty (o němž se zmiňuje předkládající soud ve své třetí otázce) není relevantní pro určení počátku promlčecí lhůty u nároku na úroky. Jak vyplývá z čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87, „je příjemce povinen v případě neoprávněné výplaty náhrady vrátit neoprávněně získané částky […] a úroky vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením“. (*neoficiální překlad*) Je zřejmé, že totéž ustanovení v písmenu b) stanoví zvláštní pravidlo výpočtu, ale tím se nezavádí nový *dies a quo*: jedná se toliko o kritérium upřesnění úroků pro případ poskytování jistot [45].

65. V konečném důsledku začíná běžet lhůta pro vymáhání hlavní pohledávky a promlčecí lhůta nároku na úroky, když dochází ke každé jednotlivé nesrovnalosti, aniž je v projednávané věci zjištěna pokračující nebo opakovaná nesrovnalost ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95.

c) K neexistenci výzvy k úhradě úroků

66. Předkládající soud si přeje vědět, jaký vliv na promlčecí lhůtu má skutečnost, že se ve výzvě k úhradě hlavní pohledávky nezmiňují úroky. Čtvrtá a pátá předběžná otázka z této perspektivy míří jak na lhůtu podle čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce („obecná lhůta“ čtyř nebo více let, pokud tak stanoví vnitrostátní právo) nařízení č. 2988/95, tak na lhůtu podle čtvrtého pododstavce tohoto ustanovení („mimořádná lhůta“ osmi let).

67. Obecná lhůta směřuje k zajištění právní jistoty hospodářských subjektů [46] tak, aby byly schopny určit, které z jejich operací nabyly konečného charakteru a které mohou ještě být předmětem řízení proti nim [47]. Nevidím žádnou překážku toho, aby byla tato judikatura vztažena na mimořádnou lhůtu, neboť zavádí absolutní nejzazší mez, která vede k větší právní jistotě.

68. Nárok na úroky z pohledávky, odvozený od neoprávněného získání podpor z unijního rozpočtu, podléhá v zásadě obecné lhůtě a právnímu režimu, který ji upravuje. Proto může být promlčení předmětem přerušení uvedených v čl. 3 odst. 1 třetím pododstavci nařízení č. 2988/95, jejichž účinkem je, že po každém přerušení začne běžet nové čtyřleté období.

69. V této věci, podle vylíčení skutkového stavu v předkládacím usnesení, v letech 2001 (ve vztahu k ječmeni) a 2003 (ve vztahu k pšenici obecné) provedly francouzské celní orgány kontroly. Pokud by tyto kontroly splňovaly nezbytné podmínky (předcházela jim příslušná oznámení, byly dostatečně přesné k vyšetření příslušných nesrovnalostí a neměly toliko obecný charakter) [48], což přísluší ověřit

43 — Viz rozsudky ze dne 2. prosince 2004, José Martí Peix v. Komise (C-226/03 P; EU:C:2004:768), body 25 a 26; a Pfeifer & Langen II, bod 67.

44 — Rozsudek ze dne 6. října 2015, Firma Ernst Kollmer Fleischimport und -export (C-59/14, EU:C:2015:660), bod 26.

45 — V případě společnosti Glencore tím, že došlo k uvolnění jistoty, by se úroky počítaly od jejího vrácení do dne předcházejícího vrácení částky odpovídající jistotě a těmto úrokům [čl. 11 odst. 3 písm. b) nařízení č. 3665/87].

46 — Rozsudky ze dne 24. června 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388), bod 40; a ze dne 28. října 2010, SGS Belgium a další (C-367/09, EU:C:2010:648), bod 68.

47 — Rozsudky Pfeifer & Langen II, body 24 a 64; a ze dne 3. září 2015, Sodiaal International (C-383/14, EU:C:2015:541), bod 30.

48 — Rozsudky ze dne 24. června 2004, Handlbauer (C-278/02, EU:C:2004:388), bod 40; a ze dne 28. října 2010, SGS Belgium a další (C-367/09, EU:C:2009:648), bod 69.

předkládajícímu soudu, bylo by třeba je kvalifikovat jako „stíhání“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 2988/95. A vzhledem k tomu, že obě byly provedeny v rámci obecné promlčecí lhůty, přerušily by její běh jak ohledně navrácení pohledávky, tak ohledně úhrady úroků, a to v důsledku akcesorické povahy těchto úroků vůči hlavní pohledávce.

70. Na základě vydání příkazů k navrácení z roku 2004 (pro ječmen) a z roku 2005 (pro pšenici obecnou) došlo k novému přerušení lhůty podle čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 2988/95. Bylo by možné diskutovat o tom, zda s ohledem na povahu těchto příkazů k navrácení bylo přerušeno pouze promlčení nároku týkajícího se hlavních pohledávek, protože tyto příkazy nezmiňovaly úroky. Tato debata by v každém případě postrádala relevanci, neboť nikdy nebylo přijato rozhodnutí o úrocích v rámci období osmi let (počítaných od okamžiku, kdy došlo k nesrovnalosti), které je absolutní mezí stanovenou čtvrtým pododstavcem téhož článku a odstavce, jak jsem zdůraznil v předchozích bodech tohoto stanoviska.

71. Předpoklad, že nárok je třeba uplatnit pod sankcí promlčení, se plně vztahuje na veřejnou správu, přestože její oprávnění nebo její povinnosti mají zákonný základ. Vnitrostátní orgány, které jako ve věci dotčené v původním řízení zanedbávaly po dobu více než osmi let svou povinnost vyžadovat úhradu úroků, nemohou tyto úroky následně požadovat *sine die*, v rozporu s absolutním charakterem mimořádné lhůty podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce nařízení č. 2988/95. Takový výsledek by se nejenom negativně dotýkal právní jistoty hospodářských subjektů, ale narušoval by také rovnováhu, dosaženou zákonodárcem v tomto nařízení, mezi ochranou unijních financí a právní jistotou, o jejíž ochranu usiluje.

72. Za této situace postrádá relevanci, že nepožadování úroků, jak francouzská vláda uznala na jednání, vycházelo z určitých pokynů pro vnitrostátní politiku, které platily až do roku 2010. Tento údaj dokonce zhoršuje její procesní postavení, neboť tyto pokyny porušovaly povinnosti ukládané odvětvovými nařízeními v každém případě vymáhat jak jistinu, tak nárok na úroky.

73. Francouzský správní orgán tedy nemohl poté, co tuto situaci vyvolal, přenést svoji odpovědnost na hospodářské subjekty, a když již uplynula mimořádná promlčecí lhůta osmi let (včetně přerušení, na které jsem výše poukázal), po nich žádat úhradu úroků, ohledně kterých se sám od počátku rozhodl, že je nebude požadovat.

74. Nezbytnost profesionální péče v jednání veřejných orgánů je nadto v naprostém souladu s judikaturou Soudního dvora, která zdůrazňuje obecnou povinnost řádné péče při ověřování správnosti plateb uskutečňovaných z unijního rozpočtu. Jde o povinnost, která vyplývá z širší povinnosti uložené členským státům článkem 4 odst. 3 SEU, podle něhož mají učinit „veškerá vhodná [opatření] k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů“. Mezi posledně zmíněnými jsou opatření určená k nápravě nesrovnalostí [49] a také ta, na nichž se zakládá vymáhání úroků, pokud tak stanoví unijní právo.

75. Připustit, že by členské státy mohly využít delšího období než období podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce nařízení č. 2988/95 k řízení ohledně vybírání úroků, by v konečném důsledku podporovalo nečinnost vnitrostátních orgánů při vymáhání úroků dlužných na základě nesrovnalostí a současně by vystavovalo hospodářské subjekty rozsáhlému a neohraničenému období právní nejistoty [50].

49 — V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. září 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230), bod 62, a citovaná judikatura.

50 — Tamtéž.

76. Ve shrnutí se domnívám, že pokud byla přijata vykonávací opatření ve smyslu článku 4 nařízení č. 2988/95, na základě nichž je požadováno navrácení hlavní pohledávky, skutečnost, že tato opatření nezmiňují úhradu úroků, způsobuje, že nárok na ně podléhá mimořádné promlčecí lhůtě podle čl. 3 odst. 1 čtvrtého pododstavce téhož nařízení.

D – *K šesté předběžné otázce*

1. Vyjádření účastníků řízení

77. Podle společnosti Glencore nelze nahradit lhůtu podle čl. 3 odst. 1 prvního pododstavce nařízení č. 2988/95 lhůtou podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku ve znění zákona č. 2008-561. Podle jejího názoru není splněna žádná ze dvou možností, které připouští Soudní dvůr, a sice že: a) existuje promlčecí lhůta stanovená vnitrostátním právem pro vrácení neoprávněně získaných evropských podpor (podle společnosti Glencore je tento článek francouzského občanského zákoníku obecným, a nikoli specifickým pravidlem)[51] a b) existuje dostatečně předvídatelná soudní praxe ve vztahu k novému znění tohoto článku[52].

78. Společnost Glencore navíc tvrdí, že podřídit nesrovnalosti nastalé v letech 1999 a 2000 analogicky pětileté promlčecí lhůtě podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku, zavedené v roce 2008, by bylo v rozporu s právní jistotou.

79. Francouzská vláda a Komise se shodují na tom, že otázka vyžaduje kladnou odpověď.

80. Podle francouzské vlády je třeba zohlednit na straně jedné, že v okamžiku, kdy došlo k nesrovnalostem, článek 2277 francouzského občanského zákoníku podřizoval pětileté lhůtě všechny úroky, na něž vznikl nárok z částek peněžitých půjček, a obecně ze všech částek splatných po jednotlivých letech, jako jsou pohledávky týkající se úroků dotčené ve sporu. Na straně druhé se domnívá, že (nová) pětiletá lhůta z roku 2008 respektuje unijní právo, neboť členské státy jsou oprávněny prodloužit lhůty podle čl. 3 odst. 1 a 2 nařízení č. 2988/95, což Soudní dvůr potvrdil[53], a lhůta by v tomto případě byla přiměřená[54].

81. Komise uvádí, že členské státy mohou uplatňovat delší lhůty, které jsou součástí obecných pravidel[55]. Dodává, že podle Soudního dvora prodloužení promlčecí lhůty a jeho okamžité uplatnění neporušují práva zaručená článkem 7 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který odpovídá článku 49 Listiny základních práv Evropské unie[56]. Uzavírá s tím, že pokud jde o právní jistotu, nemohou hospodářské subjekty legitimně spoléhat na zachování stávající situace, když lze tuto situaci změnit rozhodnutími, které orgány přijímají v rámci své posuzovací pravomoci[57].

2. Posouzení

82. Podstatou šesté otázky předkládajícího soudu je, zda v unijním právu existuje nějaká překážka toho, aby ve sporu v původním řízení byla uplatněna pětiletá promlčecí lhůta podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku.

51 — Uvádí rozsudek ze dne 5. května 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282), body 46 a 53.

52 — Tamtéž, body 29 a 33, jakož i rozsudek ze dne 17. září 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230), body 56 a 57.

53 — Rozsudky ze dne 29. července 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a další (C-278/07 až C-280/07, EU:2009:38), bod 42; ze dne 5. května 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282), bod 25; a ze dne 17. září 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230), bod 54.

54 — Rozsudek ze dne 5. května 2011, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading (C-201/10 a C-202/10, EU:2011:282), bod 37.

55 — Rozsudek ze dne 29. července 2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb a další (C-278/07 až C-280/07, EU:2009:38), bod 47.

56 — Rozsudek ze dne 8. září 2015, Taricco (C-105/14, EU:2015:555), bod 57.

57 — Rozsudek ze dne 17. října 1996, Lubella (C-64/95, EU:1996:388), bod 31.

83. Vzhledem k odpovědi, kterou jsem navrhl učinit na čtvrtou a pátou otázku, mají následující úvahy toliko podpůrný charakter, pokud by odpověď nebyla převzata a v požadování úroků bylo spatřováno vykonávací opatření ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení č. 2988/95.

84. Podle čl. 3 odst. 3 téhož nařízení získává režim trvání promlčecích lhůt podle odstavců 1 a 2 tohoto článku doplňkový charakter vůči režimu, který členské státy zavedou ve svých právních řádech. Jak uvedli účastníci tohoto řízení, judikatura Soudního dvora přiznává členským státům širokou posuzovací pravomoc, pokud jde o stanovení delších promlčecích lhůt u nesrovnalostí poškozujících finanční zájmy Unie, přičemž tyto lhůty navíc mohou vycházet z obecných předpisů, které existovaly před nabytím účinnosti nařízení č. 2988/95 [58], nebo jsou výsledkem pozdější nové zákonné úpravy [59].

85. Co se týče francouzského práva, z předložených vyjádření vyplývá určitý rozpor mezi Tribunal administratif de Melun (Správní soud v Melunu) a francouzskou vládou: správní soud popírá, že v době rozhodné z hlediska skutkového stavu sporu v původním řízení existovalo pravidlo vnitrostátního práva, které by mohlo nahradit čtyřletou lhůtu podle nařízení č. 2988/95, neboť obecná lhůta platná v rozhodné době byla třicet let, což je trvání, u něhož Soudní dvůr výslovně odmítl, že by bylo pro takové nahrazení vhodné [60]; francouzská vláda naopak uvádí, že článek 2277 občanského zákoníku již tehdy podřizoval pětileté lhůtě veškeré nároky týkající se úroků z půjčených peněžních částek.

86. Jelikož se jedná o otázku vnitrostátního práva, nepřísluší nalezení pravidla tohoto práva, které by mohlo vhodným způsobem nahradit promlčecí lhůtu podle čl. 3 odst. 1 a 2 nařízení č. 2988/95, Soudnímu dvoru, nýbrž předkládajícímu soudu. Bylo by dokonce třeba si položit otázku, zda ve francouzském právu neexistuje pravidlo správního práva, které upravuje promlčecí lhůty pohledávek, které soukromé osoby, včetně hospodářských subjektů, sjednávají s veřejnou správou. Pokud by tomu tak nebylo, měl by předkládající soud v mezích stanovených procesními pravidly rovněž přezkoumat tvrzení francouzské vlády předložené v tomto řízení o předběžné otázce.

87. V každém případě vzhledem k tomu, že oba články francouzského občanského zákoníku (tedy bývalý článek 2277, platný v době, kdy nastaly skutkové okolnosti, a nový článek 2224, který nahrazuje obecnou lhůtu třiceti let) stanoví lhůtu pěti let, domnívám se, že oba splňují podmínku proporcionality. Pouhé zvýšení o jeden rok v porovnání se lhůtou uvedenou v čl. 3 odst. 1 a 2 nařízení č. 2988/95 nezachází dál, než je nezbytné k tomu, aby bylo vnitrostátním orgánům umožněno stíhat nesrovnalosti, které poškozují unijní finance (přičemž v jejich prospěch směřuje navrácení neoprávněně získaných výhod a vybírání dlužných úroků), ani nepodporuje nečinnost těchto orgánů v boji proti takovým nesrovnalostem [61].

88. Co se týče právní jistoty, nedomnívám se, že by bylo možné přijmout argument, že při odmítnutí promlčecí lhůty třiceti let by použití nové pětileté lhůty podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku porušovalo tuto právní zásadu (teze společnosti Glencore). Opatření přijatá vůči zjištěným nesrovnalostem stran vývozních podpor pro ječmen a pšenici obecnou pocházejí z let 2004 a 2005 [62] a v každém případě přerušila tehdy platnou promlčecí lhůtu třiceti let. Po svém přijetí již opatření nespadala do působnosti odstavce 1, nýbrž odstavce 2 článku 3 nařízení č. 2988/95.

58 — Rozsudek ze dne 17. září 2014, Cruz & Companhia (C-341/13; EU:2014:2230), body 55 a 56, jakož i citovaná judikatura.

59 — Tamtéž, bod 63 a citovaná judikatura.

60 — Rozsudek ze dne 21. prosince 2011, Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre (C-465/10, EU:C:2011:867), body 65 a 66, jakož i citovaná judikatura.

61 — Rozsudek ze dne 17. září 2014, Cruz & Companhia (C-341/13, EU:2014:2230), body 61 a 62.

62 — I když v případě pšenice obecné byla opatření z listopadu 2005 oznámena v lednu 2006.

89. Právě od této doby by totiž bylo třeba začít počítat promlčecí lhůtu nároků na úroky (jako vykonávacích úkonů u opatření k navrácení jistiny), a to při zohlednění všech faktorů, které ji mohou přerušit, jako je napadení ve správním soudnictví a uhrazení jistiny. V tomto směru se v předkládacím usnesení[63] uvádí, že opatření byla napadena u francouzského správního soudu, což by přerušilo promlčecí lhůtu pro výkon opatření až do roku 2010, kdy došlo k úhradě. V tomto roce již bylo použitelné nové obecné pravidlo o promlčení podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku.

90. V důsledku toho se domnívám, že za okolností věci v původním řízení by unijní právo nebylo překážkou uplatnění lhůt podle článku 2224 francouzského občanského zákoníku na promlčecí lhůtu, která ke dni nabytí účinnosti zákona č. 2008-561 dosud neuplynula.

VI – Závěry

91. Na základě výše uvedených úvah navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Tribunal administratif de Melun (Správní soud v Melunu, Francie) odpověděl takto:

„1) Článek 3 odst. 1 nařízení Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 ze dne 18. prosince 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství se použije na vybírání úroků dlužných na základě opatření přijatých v souladu s čl. 11 odst. 3 nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, a čl. 5a nařízení Komise (ES) č. 3002/92 ze dne 16. října 1992, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla pro ověřování použití a/nebo místa určení intervenčních produktů.

2) V situaci, jako je situace v projednávané věci, nárok na úhradu úroků z každé z obou hlavních pohledávek:

— nevyplývá z pokračující nebo opakované nesrovnalosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 druhého pododstavce nařízení č. 2988/95 a

— zaniká promlčením po uplynutí lhůty osmi let stanovené v čl. 3 odst. 1 čtvrtém pododstavci nařízení č. 2988/95, přičemž tato lhůta začíná běžet v den, kdy byla ukončena nesrovnalost, jež je určující pro povinnost uhradit hlavní pohledávku.

3) Unijní právo nebrání uplatnění lhůt stanovených v článku 2224 francouzského občanského zákoníku na promlčení, které ještě neuplynulo v den nabytí účinnosti zákona č. 2008-561.“

63 — V písemném vyjádření předloženém společností Glencore, aniž to žádný jiný účastník řízení zpochybnil.